

EVELINA OPRINA
Lector univ. dr., judecător

EXECUTAREA SILITĂ ÎN PROCESUL CIVIL

EDIȚIA A IV-A
REVĂZUTĂ ȘI ADĂUGITĂ

Universul Juridic
București
-2011-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2007, 2008, 2009, 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICI UN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
AUTORULUI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE
INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OPRINA, EVELINA

Executarea silită în procesul civil / Evelina Oprina. –
Ed. a 4-a, rev. și adăug. - București : Universul Juridic,
2011

ISBN 978-973-127-430-0

347.952(498)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**

DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

ABREVIERI

B.J.	- Buletinul jurisprudenței
B.J.C.D.	- Buletinul jurisprudenței. Culegere de decizii.
C.Ap.	- Curtea de Apel
Cas.	- Curtea de Casație
C.D.	- Culegere de decizii ale Tribunalului Suprem sau ale Curții Supreme de Justiție
C.D.H.	- Culegere de decizii și hotărâri ale Curții Constituționale
C.J.	- Curierul Judiciar
col. civ.	- colegiul civil
C.P.J.	- Culegere de practică judiciară
C.P.J.C.	- Culegere de practică judiciară civilă
C.S.J.	- Curtea Supremă de Justiție
dec.	- decizia
dec. civ.	- decizia civilă
Ed.	- Editura
H.G.	- Hotărârea Guvernului
Î.C.C.J.	- Înalta Curte de Casație și Justiție
Jud.	- Judecătoria
J.N.	- Justiția nouă
L.P.	- Legalitatea populară
M. Of.	- Monitorul Oficial
op. cit.	- opera citată
O.G.	- Ordonanța Guvernului
O.U.G.	- Ordonanța de Urgență a Guvernului
P.R.	- Pandectele Române
P.J.C.	- Practică judiciară civilă
Plen Trib. Supr.	- Plenul Tribunalului Suprem
R.D.C.	- Revista de drept comercial

R.E.S.	- Revista de executare silită
R.R.D.	- Revista română de drept
R.R.D.J.	- Revista română de jurisprudență
R.R.D.M.	- Revista română de dreptul muncii
R.R.D.P.	- Revista română de drept privat
R.R.E.S.	- Revista română de executare silită
S.C.J.	- Studii și cercetări juridice
sec. civ.	- secția civilă
sec. com.	- secția comercială
sec. de cont. adm.	- secția de contencios administrativ
sec. pen.	- secția penală
sent.	- sentința
sent. arbitrală	- sentința arbitrală
sent. civ.	- sentința civilă
Trib.	- Tribunalul
Trib. jud.	- Tribunalul județean
T.M.B.	- Tribunalul Municipiului București
Trib. pop. rai.	- Tribunalul popular al raionului
Trib. reg.	- Tribunalul regional
Trib. Supr.	- Tribunalul Suprem

PARTEA I

TEORIA GENERALĂ A EXECUTĂRII SILITE

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE

Secțiunea I

Semnificația noțiunii de „executare silită” și caracteristicile acesteia

1. Sediul materiei

Cartea a V-a a Codului de procedură civilă este consacrată celei de-a doua faze a procesului civil, respectiv executarea silită, structurată în șase capitole, și anume: dispoziții generale, urmărirea silită asupra bunurilor mobile, urmărirea silită a fructelor neculese și recoltelor prinse de rădăcini, urmărirea silită asupra bunurilor imobile, eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin executare silită, predarea silită a bunurilor și executarea silită a altor obligații de a face sau de a nu face.

În ipoteza în care partea care a căzut în pretenții nu înțelege să suporte, de bunăvoie, repercusiunile înfrângerii sale și să respecte și execute hotărârea judecătorească, partea ale cărei pretenții au fost admise va putea proceda la urmărirea silită a datornicului său.

Potrivit art. 371¹ Cod procedură civilă „(1) *Obligația stabilită prin hotărârea unei instanțe sau printr-un alt titlu se aduce la îndeplinire de bunăvoie. (2) În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, aceasta se aduce la îndeplinire prin executare silită, potrivit dispozițiilor prezentei cărți, dacă legea nu prevede altfel. (3) Executarea*

silită are loc în oricare dintre formele prevăzute de lege, simultan sau succesiv, până la realizarea dreptului recunoscut prin titlu executoriu, achitarea dobânzilor, penalităților sau a altor sume, acordate potrivit legii prin acesta, precum și a cheltuielilor de executare”.

Dispoziții similare vizând îndeplinirea obligațiilor prevăzute în titlul executoriu sunt prevăzute și în noul Cod de procedură civilă aprobat prin Legea nr. 134/2010¹, în art. 613.

Dispozițiile cărții a V-a a Codului de procedură civilă alcătuiesc procedura de drept comun în materie de executare silită și se aplică și în materiile prevăzute de alte legi în măsura în care acestea nu cuprind dispoziții potrivnice (art. 721). În același sens, sunt și prevederile art. 622 alin. 2 din noul Cod, potrivit cărora dispozițiile cărții a V-a constituie dreptul comun în materie de executare silită, indiferent de izvorul sau de natura obligațiilor cuprinse în titlul executoriu ori de calitatea juridică a părților.

2. Definiție

Executarea silită, ca cea de-a doua fază a procesului civil, reprezintă procedura prin intermediul căreia creditorul, titular al dreptului recunoscut printr-o hotărâre judecătorească ori printr-un alt act executoriu, constrânge, cu concursul organelor de stat competente, pe debitorul său care nu-și execută de bunăvoie obligațiile decurgând dintr-un asemenea titlu, de a le aduce la îndeplinire, în mod silit².

¹ Publicată în M. Of. partea I, nr. 485/15 iulie 2010.

² S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Ed. Lumina Lex, București, 2001, p. 23; I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, ed. a III-a revăzută, completată, actualizată, vol. al II-lea, Ed. Servo-Sat 2003, p. 538; V. M. Ciobanu, G. Boroș, *Drept procesual civil. Curs selectiv. Teste grilă*, ed. 3, Ed. All Beck, 2003, p. 475. Pentru aspecte privind executarea silită în reglementarea anterioară modificării Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 138/2000 și O.U.G. nr. 59/2001, a se vedea: S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Drept civil. Executarea silită* - vol. I, ed. a II-a revăzută, Ed. Lumina Lex, București, 1998; S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, I. Băcanu - *Drept procesual civil. Executarea silită*, vol. II, ed. a II-a revăzută, Ed. Lumina Lex, București, 1998; A. Hilsenrad, I. Stoenescu, *Procesul civil în R.P.R.*, Ed. Științifică, București, 1957; V. Negru, D. Radu, *Drept procesual civil*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972; I. Stoenescu, Gr. Porumb, *Drept procesual civil român*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1966; I. Stoenescu,

3. Caracteristicile executării silite

a) Principiul

Principiul este reprezentat de executarea de bunăvoie a obligației stabilită prin titlul executoriu de către debitor¹ și numai în măsura în care acesta nu-și îndeplinește obligația, se va putea proceda la executarea silită².

b) Titlul executoriu

De regulă, titlul în temeiul căruia se efectuează o executare silită este o hotărâre judecătorească, care a rămas definitivă³ sau a devenit

S. Zilberstein, *Executarea silită în procesul civil*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1983; I. Leș, *Principii și instituții de drept procesual civil*, Ed. Lumina Lex, București, 1999; G. Boroi, D. Rădescu, *Codul de procedură civilă comentat și adnotat*, Ed. All, București, 1994. Urmare modificărilor aduse Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 138/2000, a se vedea: I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, vol. III, Ed. Servo-Sat, Arad, 2000; V.M. Ciobanu, G. Boroi, M. Nicolae, *Modificările aduse Codului de procedură civilă prin O.U.G. nr. 138/2000* (III), Dreptul nr. 4/2001, p. 3-37; V.M. Ciobanu, M. Tăbărcă, T. Briciu, *Comentariu asupra modificărilor aduse Codului de procedură civilă prin Legea nr. 219/2005*, Dreptul nr. 12/2005; I. Leș, *Legislația executării silite. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2007; O. Puie, *Executarea hotărârilor judecătorești în contenciosul administrativ*, ed. 2, Ed. C.H. Beck, București, 2008; D.A.P. Florescu, P. Coman, T. Mrejeru, M. Safta, G. Bălașa - *Executarea silită. Reglementare, doctrină, jurisprudență*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2009; I. Gârbuleț, A. Stoica, *Ghid practic de executare silită. Explicații, cereri, formulare*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2010, p. 3.

¹ Executarea voluntară de către debitor a obligației stabilită în titlul executoriu în sarcina sa constituie o formă de achiesare tacită la hotărâre sau la un alt înscris care, potrivit legii, constituie un astfel de titlu.

² Jud. Sector 6 București, sent. civ. nr. 7750/05.12.2006, nepublicată.

³ Potrivit art. 377 alin. 1 Cod procedură civilă, sunt hotărâri definitive: hotărârile date în primă instanță, potrivit legii, fără drept de apel; hotărârile date în primă instanță care nu au fost atacate cu apel sau, chiar atacate cu apel, dacă judecata acestuia s-a perimat ori cererea de apel a fost respinsă sau anulată; hotărârile date în apel; orice alte hotărâri care, potrivit legii, nu mai pot fi atacate cu apel.

Pentru aspecte privind momentul la care devin definitive hotărârile menționate, a se vedea M. Tăbărcă, Gh. Buta, *Codul de procedură civilă, comentat și adnotat cu legislație, jurisprudență și doctrină*, Ed. Universul Juridic, ed. a II-a, revăzută și adăugită, București, 2008, p. 1279, comentariul 1.

irevocabilă¹ (art. 376 alin. 1 Cod procedură civilă) ori a fost dată cu execuție vremelnică². Totodată, însă, executarea silită poate începe și în temeiul unui înscris care, potrivit legii, constituie titlu executoriu³ (art. 372 Cod procedură civilă).

c) Aspectul de constrângere

Trebuie precizat, în acest context, că acțiunile în justiție urmăresc realizarea dreptului încălcat și reprezintă sancțiunea acestuia, cu excepția acțiunilor în constatare, prin care se urmărește numai stabilirea existenței unui drept subiectiv civil care preexistă în patrimoniul reclamantului sau inexistenței aceluia drept în patrimoniul pârâtului și a altor câtorva acțiuni⁴, în care hotărârea ce se obține nu este susceptibilă de executare silită.

Fără această activitate de realizare a dreptului recunoscut în faza judecătii, în ipoteza în care debitorul nu înțelege să respecte dreptul creditorului, dreptul subiectiv civil ar fi iluzoriu și activitatea instanței de judecată inutilă. De aceea, legiuitorul a pus la dispoziția persoanelor fizice și juridice mijlocul legal pentru realizarea drepturilor subiective și intereselor lor legitime recunoscute și garantate⁵. Tocmai de aceea, se poate conchide că o particularitate a executării silite o reprezintă

¹ Potrivit art. 377 alin. 2 Cod procedură civilă, sunt hotărâri irevocabile: hotărârile date în primă instanță, fără drept de apel, nerecurate; hotărârile date în primă instanță care nu au fost atacate cu apel; hotărârile date în apel, nerecurate; hotărârile date în recurs chiar dacă prin acestea s-a soluționat fondul pricinii; orice alte hotărâri care, potrivit legii, nu mai pot fi atacate cu recurs.

Pentru aspecte privind momentul la care devin irevocabile hotărârile menționate, a se vedea M. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1279, comentariul 2.

² Execuția vremelnică reprezintă o derogare de la regula potrivit cu care numai o hotărâre definitivă este susceptibilă de executare. Astfel, art. 278 Cod procedură civilă enumeră categoriile de hotărâri care sunt executorii de drept, iar art. 279 Cod procedură civilă reglementează posibilitatea instanței de a încuviința executarea vremelnică a hotărârilor în cazurile expres prevăzute.

³ Prin decizia nr. 132/1995 publicată în M. Of., partea I, nr. 34/15.02.1995, Curtea Constituțională a stabilit că una din fazele procesului civil este executarea și ea poate exista chiar dacă nu este precedată de faza judecătii, în cazul în care se pune în executare un alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească.

⁴ Acțiunile privitoare la starea civilă.

⁵ I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Teoria generală*, E.D.P. București, 1983, p. 228.

aspectul de constrângere, în vreme ce în faza judecării primează aspectul de protecție¹.

d) Corelația dintre interesele particulare și interesul general

O altă caracteristică a executării silite vizează corelația dintre interesele particulare și interesul general ocrotite deopotrivă prin această activitate². Astfel, procesul civil se declanșează la cererea persoanei interesate sau a procurorului³, în cazurile anume prevăzute de lege (art. 45 alin. 1 Cod procedură civilă), în vederea acordării protecției juridice titularului dreptului subiectiv. Cu toate acestea, deși procesul civil, în ambele sale faze, se înfățișează ca o chestiune de drept privat, el interesează în egală măsură atât părțile litigante, cât și societatea. Și aceasta întrucât, atingerea adusă drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane constituie, în același timp, o atingere adusă și intereselor societății prin înfrânarea ordinii de drept și legalității care guvernează statul de drept⁴.

e) Legalitatea

Legalitatea apare ca un principiu fundamental, care guvernează nu numai activitatea instanțelor judecătorești, ci și a organelor de executare, investite de lege în vederea îndeplinirii unui serviciu de interes public, respectiv asigurarea executării hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii, în strictă conformitate cu legea.

Un rol deosebit de important în asigurarea legalității revine în faza executării silite instanței de executare care, potrivit dispozițiilor art. 373 alin. 2 Cod procedură civilă, este judecătoria în circumscripția căreia se va face executarea, în afara cazurilor în care legea ar dispune altfel.

¹ E. Herovanu, *Teoria executării silite*, Ed. Cioflec, București, 1942, p. 20.

² G. Boroș, *Drept civil. Partea generală*, ed. a II-a, Ed. All-Beck, 1999, p. 7.

³ În procesul civil, disponibilitatea nu este absolută, legiuitorul recunoscând legitimare procesuală activă și altor persoane sau organe în afara titularului dreptului. Pentru limitele principiului disponibilității, a se vedea M. Tăbărcă, *Drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 73 și urm.

⁴ M. Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan, I. Muraru, Fl. Vasilescu, I. Vida, *Constituția României - comentată și adnotată*, R.A. Monitorul Oficial, București, 1992.

Atribuțiile și rolul instanței în faza executării silite urmează a fi analizate într-un capitol distinct rezervat participanților la această activitate.

În privința organelor de executare, art. 5 din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești dispune că activitatea acestora se desfășurează în condițiile legii, cu respectarea drepturilor și intereselor legitime ale părților și ale altor persoane interesate.

Spre deosebire de actuala reglementare, în noul Cod de procedură civilă, principiul legalității executării silite a primit o consacrare expresă, art. 616 dispunând că executarea silită se face cu respectarea dispozițiilor legii, a drepturilor părților și ale altor persoane interesate. Totodată, în alin. 2 se prevede că este interzisă efectuarea de acte de executare de către alte persoane sau organe decât cele prevăzute la art. 614.

Se remarcă, așadar, că noile dispoziții procedurale circumscriu principiului legalității următoarele exigențe: respectarea dispozițiilor legale, a drepturilor persoanelor implicate în executare și a competenței generale a organelor de executare stabilite de art. 614.

f) Obiectul executării silite și caracterul umanitar al acesteia

Executarea silită nu poate avea ca obiect decât veniturile și bunurile debitorului, dacă acestea sunt urmăribile și numai în măsura necesară pentru realizarea drepturilor creditorilor (art. 371¹ Cod procedură civilă), bunurile supuse unui regim special de circulație neputând fi urmărite decât cu respectarea condițiilor prevăzute de lege¹. În plus, art. 406-410 Cod procedură civilă prevăd categoriile de bunuri mobile care nu se pot urmări, iar art. 452 alin. 2 Cod procedură civilă enumeră categoriile de bunuri care nu sunt supuse executării silite prin poprire, fiind nulă orice urmărire sau cesiune făcute cu încălcarea acestora.

În niciun caz, însă, executarea silită nu poate purta asupra persoanei debitorului ca o expresie a *caracterului umanitar* al executării silite. În cazul în care debitorul refuză să îndeplinească obligația de a face, cuprinsă într-un titlu executoriu, creditorul poate fi autorizat de

¹ Prin decizia Curții Constituționale nr. 1339/09.12.2008, publicată în M. Of., partea I, nr. 80/11.02.2009, s-a respins excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 371¹⁻⁸ și art. 373¹⁻⁴ Cod procedură civilă.

instanța de executare să o îndeplinească el însuși sau prin alte persoane, pe cheltuiala debitorului. Iar, dacă obligația de a face implică faptul personal al debitorului, acesta poate fi constrâns, în aplicarea art. 580³ Cod procedură civilă, la îndeplinirea ei, prin aplicarea unei amenzi civile cominatorii, dar și la plata unor daune-interese în favoarea și la cererea creditorului.

Prin *excepție*, există, însă, situații în care executarea se face și asupra persoanei debitorului, spre exemplu, atunci când se dispune evacuarea locatarului, desfacerea contractului de muncă al salariatului când conducerea unității interzice fostului salariat intrarea la locul de muncă.

Acest principiu este consacrat și în noul Cod de procedură civilă, care, în art. 620, statuează că veniturile și bunurile debitorului pot fi supuse executării silite dacă, potrivit legii, sunt urmăribile și numai în măsura necesară pentru realizarea drepturilor creditorilor. Bunurile supuse unui regim special de circulație pot fi urmărite numai cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

g) Protecția socială a debitorului

Executarea silită se mai caracterizează și prin protecția socială a debitorului, prin apărarea de la urmărire a unei părți din salariu și alte venituri periodice realizate din muncă, din pensiile acordate în cadrul asigurărilor sociale, precum și din alte sume ce se plătesc periodic debitorului și sunt destinate asigurării mijloacelor de existență ale acestuia. Evident, însă, că, în aplicarea caracterului umanitar și de protecție socială a debitorului, organele de executare, instanța de executare și procurorul trebuie să asigure, să urmărească și să nu împiedice realizarea drepturilor creditorului constatate prin titlul executoriu.

h) Procedură de ordine publică

Din punct de vedere al caracterului normelor care reglementează executarea silită, procedura este una de ordine publică, întrucât urmărește asigurarea și garantarea securității raporturilor juridice obligaționale. Astfel, apare evident faptul că din perspectiva acestui caracter al procedurii execuționale, părțile nu vor putea, convențional, să renunțe la formele prescrise de lege pentru executarea silită.

Este posibil, însă, ca, ulterior începerii urmăririi silite, să intervină un acord între creditor și debitor, pentru a substitui execuția voluntară

celelalte forțate¹. Tot astfel, nimic nu se poate opune, nici măcar considerentul de ordine publică menționat ca, la un moment dat, creditorul să renunțe la executarea începută (art. 371⁵ lit. c Cod procedură civilă).

Excepțiile menționate nu vizează, așadar, abateri de la prescripțiile edictate de lege pentru desfășurarea procedurii de executare, ci modalități de concretizare a principiului disponibilității care se regăsește și în faza executării silite.

Și noul Cod de procedură civilă prevede în art. 621 că între părțile raportului juridic execuțional pot interveni înțelegeri privind efectuarea executării. Astfel, în tot cursul executării silite, sub supravegherea executorului judecătoresc, creditorul și debitorul pot conveni ca aceasta să se efectueze, în total sau în parte, numai asupra veniturilor bănești sau altor bunuri ale debitorului, ca vânzarea bunurilor supuse urmăririi să se facă prin bună învoială sau ca plata obligației să se facă în alt mod admis de lege.

i) Independența și imparțialitatea executorului judecătoresc

Activitatea de aducere la îndeplinire a titlului executoriu trebuie să fie atribuită unui organ independent și imparțial, care să confere garanțiile necesare pentru asigurarea unei proceduri echitabile².

În acest sens, în rândul exigențelor de independență recunoscute de lege, pot fi menționate următoarele:

- posibilitatea de a accede în profesie pe bază de concurs sau examen organizat de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești (art. 19 din lege);

- obligația executorului judecătoresc de a participa, cel puțin o dată la 3 ani, la programe de formare profesională continuă organizate de Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, de camerele executorilor judecătorești de pe lângă curțile de apel, de instituții de învățământ superior din țară sau din străinătate ori la alte forme de perfecționare profesională (art. 41¹ din Legea nr. 188/2000);

¹ Art. 431 alin. 2 Cod procedură civilă permite, cu acordul creditorului, ca debitorul să procedeze el însuși la valorificarea bunurilor sechestrate; iar art. 494 Cod procedură civilă, privitor la formalitățile vânzării la licitație a imobilelor, face trimitere la dispozițiile art. 431 Cod procedură civilă.

² Pentru amănunte, a se vedea A. Stoica, *Executarea silită imobiliară*, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 65-73.

- constituirea în organizația profesională a Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești (art. 28 din lege);

- dreptul executorului judecătoresc de a încasa un onorariu pentru serviciile prestate (art. 37 alin. 1 din lege și art. 55 din Regulamentul pentru punerea în aplicare a Legii nr. 188/2000).

Printre garanțiile de imparțialitate reglementate de lege oferite de executorul judecătoresc, pot fi enumerate:

- manifestarea unui comportament nediscriminatoriu față de părți (art. 5 din lege);

- păstrarea secretului informațiilor primite (art. 3 alin. 2 și art. 41 din lege);

- posibilitatea de angajare a răspunderii civile a executorului judecătoresc (art. 42 din lege);

- posibilitatea exercitării controlului judecătoresc și profesional asupra activității executorului (art. 57 din lege);

- posibilitatea recuzării executorului judecătoresc (art. 10 din lege).

j) Publicitatea și celeritatea procedurii

Potrivit art. 127 din Constituție, ședințele de judecată sunt publice, afară de cazurile prevăzute de lege.

În faza de executare silită, *publicitatea* este constituită din elemente, precum:

- stabilitatea locului unde se îndeplinesc actele de executare, fie la biroul executorului judecătoresc care are un sediu stabil și cunoscut, fie la locul unde se efectuează executarea (art. 52 din lege);

- folosirea unui interpret sau traducător (art. 49 alin. 3 din Legea nr. 188/2000);

- emiterea și comunicarea somației către debitor (art. 387 Cod procedură civilă);

- afișarea publicației de vânzare în locurile publice (art. 504 Cod procedură civilă);

- efectuarea în mod public a vânzărilor (art. 508 Cod procedură civilă) etc.

Celeritatea procedurii execuționale are drept efect aducerea la îndeplinire a titlului executoriu într-un termen rezonabil în, cu atât mai mult cu cât acest aspect reprezintă o componentă esențială a dreptului la un proces echitabil consfințit de art. 6 par. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În acest sens, Codul de procedură civilă reglementează în mod expres principiul enunțat în dispozițiile art. 373¹ alin. 4 Cod procedură civilă, potrivit cu care *„în tot cursul executării, executorul judecătoresc este obligat să aibă rol activ, stăruind, prin toate mijloacele admise de lege, pentru realizarea integrală și cu celeritate a obligației prevăzute în titlul executoriu, cu respectarea dispozițiilor legii, a drepturilor părților și ale altor persoane interesate”*.

În plus, printr-o serie de alte expresii folosite de legiuitor („de urgență”, „de îndată” etc.) sau prin reglementarea unor termene determinate în care executorul judecătoresc sau părțile sunt obligați să acționeze, este reglementat în mod implicit acest principiu. În acest sens, sunt dispozițiile cuprinse în Codul de procedură civilă în art. 373¹, art. 373² alin. 3, art. 383, art. 387, art. 394, art. 401, art. 402 alin. 1, art. 403 alin. 4, art. 431¹, art. 444, art. 453, art. 454 alin. final, art. 499-500, art. 515, art. 570, art. 573, art. 579 etc.

k) Caracterul echitabil al procedurii

Principiul echității procedurii execuționale presupune ca toate organele și autoritățile implicate în această fază a procesului civil să se comporte în mod egal cu părțile, fără ca vreuna dintre ele să fie prejudiciată sau dezavantajată în raport cu cealaltă¹.

În acest sens, întrucât creditorul este cel care are dreptul de a porni executarea silită, este obligat, totodată, să acționeze cu respectarea anumitor termene, tocmai pentru ca executarea silită să nu fie lăsată la aprecierea discreționară a acestuia. Tot astfel, prin mijlocul procedural al contestației la executare, este pusă la îndemâna celor care se consideră vătămați în drepturile lor, posibilitatea de a contesta în fața instanței de judecată eventualele neregularități săvârșite în faza de executare.

Prin urmare, întreaga activitate execuțională trebuie să fie subsumată principiului asigurării egalității și proporționalității procedurii².

¹ A. Stoica, *Considerații privind o procedură de executare civilă echitabilă*, R.R.E.S. nr. 1-2/2008, p. 55-91; I. Gârbuleț, A. Stoica, *op. cit.*, p. 13-22.

² Î.C.C.J., sec. de cont. adm. și fiscal, dec. nr. 110/15.01.2008, R.R.E.S. nr. 1/2009, p. 124-125.

Secțiunea a II-a

Corelația dreptului de a cere executarea silită¹ cu dreptul material la acțiune

În descifrarea raportului dintre dreptul de a cere executarea silită și dreptul material la acțiune (*stricto sensu*) se impune efectuarea unei analize comparative a celor două drepturi².

1. Asemănări

Astfel, dreptul material la acțiune reprezintă dreptul de a obține, prin constrângere, obligarea pârâtului, în timp ce dreptul de a cere executare silită presupune dreptul de a obține, prin constrângere, îndeplinirea obligației cuprinse în titlul executoriu.

Rezultă, așadar, că ambele drepturi sunt *drepturi subiective* care asigură, prin constrângere, satisfacerea unei pretenții, în cazul în care subiectul pasiv nu-și execută de bunăvoie obligația corelativă.

În privința subiectului pasiv, acesta este întotdeauna determinat în faza executării silite, fiind cel împotriva căruia se obține titlul executoriu, respectiv debitorul care este susceptibil de a fi supus executării silite.

De asemenea, ambele drepturi se nasc la data încălcării dreptului subiectiv material, substanțial, având caracterul unor *drepturi potestative*, în sensul că dacă dreptul de a cere executarea silită sau dreptul material la acțiune există și dacă sunt exercitate nu poate fi împiedicată executarea silită sau pronunțarea unei hotărâri de condamnare³.

¹ Pentru opinia potrivit căreia termenul de „a cere” este înlocuit cu cel de „a obține”, a se vedea V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă. Teoria generală*, vol. I, Ed. Național, București, 1996, p. 255. În acest sens, se arată că nu este destul totdeauna de a cere spre a obține. Altfel spus, se poate sesiza instanța, se poate cere condamnarea pârâtului sau executarea silită a debitorului, dar dacă prescripția a intervenit nu se mai obține condamnarea pârâtului sau executarea silită. În același sens, I. Deleanu, D. Buia - *Drept procesual civil*, vol. I, Universitatea „BABEȘ-BOLYAI”, Cluj-Napoca, 1989, p. 65.

² V.M. Ciobanu, *Considerații privind acțiunea civilă și dreptul la acțiune*, S.C.J. nr. 4/1985, p. 330.

³ M. Nicolae, *Prescripția extintivă*, Ed. Rosetti, București, 2004, p. 184.

2. Deosebiri

Principalele deosebiri pornesc de la *conținutul juridic* al celor două drepturi. Astfel, dreptul material la acțiune are un conținut mai întins și mai variat (posibilitatea de a obține condamnarea pârâtului la efectuarea unei prestații determinate, recunoașterea unui drept subiectiv contestat, aplicarea unei sancțiuni civile, crearea sau modificarea unei situații juridice determinate) decât dreptul de a cere executarea silită, care are ca obiect realizarea obligației cuprinsă în titlul executoriu.

Din punct de vedere al *modalităților de realizare*, dreptul de a cere executarea silită presupune intervenția organelor de executare¹, pe când dreptul material la acțiune se valorifică prin intermediul unei acțiuni judiciare.

Sub aspectul *modalităților de stingere*, dreptul de a cere executarea silită se stinge la data realizării executării silite, în vreme ce dreptul material la acțiune se consumă la data obținerii titlului executoriu.

Privitor la *prescriptibilitate*, dreptul de a cere executarea silită este prescriptibil extinctiv, termenele de prescripție fiind puține și scurte, în timp ce dreptul material la acțiune poate fi atât prescriptibil, cât și imprescriptibil, termenele de prescripție fiind numeroase și variate ca întindere².

3. Corelația dintre dreptul material la acțiune și dreptul de a cere executarea silită

Față de considerentele mai sus arătate, rezultă că dreptul de a cere executarea silită reprezintă mijlocul, garanția realizării dreptului material la acțiune. Așadar, fără existența dreptului de a cere executarea silită, existența dreptului material la acțiune ar fi pur formală și fără eficiență practică.

Astfel, legătura, corelația dintre cele două drepturi este o relație de *tip mijloc-scop*.

Includerea în dreptul la acțiune și a dreptului de a obține executarea silită nu este în contradicție, așa cum ar părea, cu dispozițiile

¹ Excepția o reprezintă executarea garanțiilor reale mobiliare constituite în condițiile Legii nr. 99/1999, care se face direct de creditor.

² T. Pop, *Considerații în legătură cu prescripția dreptului de a cere executarea silită*, R.R.D. nr. 5/1984, p. 12-13.

Decretului nr. 167/1958 care se referă distinct la „*dreptul de acțiune*” și la „*dreptul de a cere executarea silită*”. Referirile distincte¹ din decret se justifică prin aceea că dreptul de a cere executarea silită se poate exercita în temeiul oricărui titlu executoriu și nu numai atunci când acțiunea a parcurs și prima fază a procesului civil, judecata².

Se mai impune menționat și un alt aspect al corelației dintre cele două drepturi, respectiv acela al nașterii dreptului material la acțiune înaintea dreptului de a cere executarea silită, precum și acela că stingerrea dreptului material la acțiune, în orice mod, inclusiv prin prescripție, împiedică nașterea dreptului de a cere executarea silită, fiind un obstacol definitiv în realizarea pe cale silită a dreptului material substanțial³.

Secțiunea a III-a

Natura juridică a executării silite

1. Procedura de drept comun

Opinia potrivit căreia activitatea de executare silită ar prezenta un caracter administrativ întrucât, odată pronunțată hotărârea de către instanța de judecată, aceasta s-a dezinvestit, poate fi considerată

¹ M. Eliescu, *Unele probleme privitoare la prescripția extintivă, în cadrul unei viitoare reglementări legale*, S.C.J. nr. 1/1956, p. 235-237.

² Există, așadar, situații în care faza judecătii poate lipsi și, în consecință, există numai dreptul de a cere executarea silită, iar nu și un drept la acțiune. Sunt avute în vedere acele situații în care titlul executoriu este reprezentat nu de o hotărâre judecătorească, ci de un înscris căruia legea îi recunoaște această calitate fără a fi întocmit în cadrul unei proceduri jurisdicționale. În asemenea cazuri, dreptul de a cere executarea silită poate fi exercitat de îndată ce obligația cuprinsă în titlul executoriu a devenit exigibilă. A se vedea în același sens, M. Fodor, *Drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 66.

³ În acest sens, pot fi menționate dispozițiile art. 1 din Decretul nr. 167/1958 care prevăd că „*dreptul la acțiune având un obiect patrimonial se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege*”. Prin aceasta se înțelege că prescripția afectează numai dreptul de a obține executarea silită, rămânând neatinse celelalte drepturi, respectiv de a sesiza instanța, de a exercita căile de atac etc.

desuetă¹. Și aceasta pentru că, deși rolul central în faza executării silite revine executorului judecătoresc, întreaga executare silită este supusă controlului instanței judecătorești.

Astfel, instanța este cea care are atribuții de învestire cu formulă executorie a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri (art. 374 Cod procedură civilă), de încuviințare a executării silite (art. 373¹ Cod procedură civilă), de rezolvare a contestațiilor împotriva oricărui act de executare (art. 402 alin. 1 Cod procedură civilă.), hotărârea astfel pronunțată putând fi atacată cu apel sau recurs (art. 402 alin. 2 Cod procedură civilă). Tot astfel, instanța dispune întoarcerea executării silite (art. 404¹ și urm. Cod procedură civilă).

În plus, ori de câte ori executorul judecătoresc întâlnește o piedică în activitatea execuțională, neputând decide singur, referă președintelui instanței de executare, care va decide pe calea ordonanței președințiale (art. 581 Cod procedură civilă)².

De aceea, în literatura juridică de specialitate³ se vorbește de un adevărat „*proces de execuție*”, care ține de dreptul de jurisdicție al instanței, nefiind o activitate exclusiv administrativă, deși această latură există și este de necontestat. Profesorul Grațian Porumb arăta că executarea silită nu constituie o instituție diferită de acțiunea civilă, ci apare ca o fază succesivă a procesului civil pentru obținerea realizării hotărârii definitive. A considera executarea silită ca o instituție distinctă de acțiunea civilă înseamnă a goli conținutul acțiunii civile de mijlocul concret de realizare efectivă a drepturilor recunoscute⁴.

Așadar, executarea silită de drept comun se prezintă ca o activitate complexă cu caracter mixt, în care se distinge atât o latură jurisdicțională, reprezentată prin activitatea instanței de executare, cât și o

¹ E. Herovanu, *Teoria execuțiunei silite - cercetări în domeniul problemelor ei fundamentale*, Ed. Librăriei „R.Cioflec”, București, 1942, p. 7 și urm.

² Este vorba de acele cazuri în care instanța va putea dispune măsuri vremelnice, în cazuri grabnice, art. 581 Cod procedură civilă referindu-se expres la înlăturarea piedicilor ce s-ar ivi cu prilejul unei executări. În acest caz nu trebuie dovedită urgența, deoarece aceasta rezultă din necesitatea executării titlului executoriu.

³ E. Herovanu, *op. cit.*, p. 7 și urm.

⁴ Gr. Porumb, *Teoria generală a executării silite și unele proceduri speciale*, Ed. Științifică, 1964, p. 22.

latură administrativă, constând în activitatea execuțională a executorului judecătoresc¹.

Trebuie precizat în acest context că, până la modificarea Codului de procedură civilă prin Legea nr. 459/2006², caracterul mixt al executării silite rezultă și din obligația executorului judecătoresc de a solicita instanței de executare încuviințarea executării, instanța fiind cea care alcătuia dosarul de executare, la care executorul era obligat să depună câte un exemplar al fiecărui act de executare îndeplinit, în termen de 48 de ore de la realizarea acestuia³, sub sancțiunea aplicării unei amenzi judiciare, permițând, astfel, instanței să exercite controlul permanent asupra activității materiale a executorului judecătoresc, sarcina instanței fiind aceea de a arbitra între interesele părților aflate în conflict.

Legea nr. 459/2006 a înlăturat, însă, din rândul atribuțiilor instanței de executare pe aceea de a încuviința executarea silită, contribuind, astfel, la creșterea celerității procedurii execuționale, declanșarea acesteia fiind lăsată exclusiv la îndemâna organului de executare și numai eventuale neregularități procedurale erau susceptibile de a fi cenzurate de către instanța de executare prin intermediul mijlocului procedural al contestației la executare.

Cu toate acestea, prin Decizia nr. 458/31.03.2009⁴, Curtea Constituțională a statuat că, prin conferirea executorului judecătoresc a competenței de a decide cu privire la legalitatea și temeinicia cererii de executare silită, se încalcă dispozițiile constituționale ale art. 1 alin. 4, dar și ale art. 126 alin. 1, întrucât se aduce atingere principiului separației și echilibrului puterilor în stat. Lăsarea unei faze a procesului civil la aprecierea reprezentanților unui serviciu administrativ, care nu se bucură de garanțiile de independență și imparțialitate ale instanței de judecată, încalcă dreptul părților la un proces echitabil consfințit de art.

¹ Dimpotrivă, un alt autor susține că, în toate cazurile executarea silită are un caracter jurisdicțional, natura ei juridică nu este influențată nici de faptul că ea n-a fost precedată de o fază de judecată și nici de faptul că ea implică și participarea unor organe administrative. În acest sens, a se vedea, G. Boroi, *Drept civil. Partea generală*, ed. a II-a, Ed. All Beck, 1999, p. 195.

² Publicată în M. Of., partea I, nr. 994/13.12.2006.

³ Art. 373¹ alin. 3 Cod procedură civilă, în varianta în vigoare la acel moment.

⁴ Publicată în M. Of., partea I, nr. 256/17.04.2009.

21 alin. 3 din Constituția României și de art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prin urmare, prin O.U.G. nr. 42/2009¹ au fost modificate dispozițiile procedurale referitoare la declanșarea executării silite, în sensul că cererea de executare silită, însoțită de titlul executoriu, se depune la executorul judecătoresc, dacă legea nu prevede altfel. Acesta, de îndată, va solicita instanței de executare încuviințarea executării silite, înaintându-i în copie cererea de executare și titlul respectiv (art. 373¹ Cod procedură civilă). S-a revenit, astfel, la reglementarea anterioară Legii nr. 459/2006, reintroducându-se controlul judecătoresc asupra începerii executării silite.

Astfel, executorul judecătoresc este un organ auxiliar al justiției, care lucrează din ordinul acesteia și sub controlul ei².

Astfel, se poate concluziona că executarea silită are în prezent un *caracter administrativ-jurisdicțional*, latura administrativă fiind, însă, în continuare, preponderentă.

Și prevederile noului Cod de procedură civilă păstrează natura juridică mixtă administrativ-jurisdicțională a executării silite.

Astfel, în această fază, instanța de judecată va avea atribuții, precum:

- investirea cu formulă executorie a hotărârilor judecătorești sau a altor înscrisuri cărora legea le recunoaște putere executorie (art. 630-631), investire ce se face de instanțele expres menționate în art. 629;
- soluționarea plângerii împotriva refuzului de emitere a titlului executoriu de către alte competente și dacă legea specială nu prevede altfel (art. 629 alin. 2);
- soluționarea recursului împotriva încheierii de respingere a cererii de investire cu formulă executorie (art. 630 alin. 4);
- soluționarea cererii de eliberare a mai multor exemplare ale titlurilor investite cu formulă executorie (art. 632 alin. 3);
- soluționarea plângerii împotriva încheierii executorului judecătoresc de deschidere a dosarului de executare (art. 655 alin. 2);
- încuviințarea executării silite (art. 656);
- soluționarea apelului exercitat împotriva încheierii de respingere a cererii de încuviințare a executării silite (art. 656 alin. 7);

¹ Publicată în M. Of., partea I, nr. 324/15.05.2009.

² G. Boroi, *op. cit.*, p. 638.